

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ในยุคแห่งสังคมข่าวสาร สื่อสารมวลชนนั้นมีความสำคัญในการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้สมาชิกในสังคมได้รับทราบถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในฐานะเป็นบทบาทหน้าที่หนึ่งของสื่อมวลชน ในทางกลับกันปัจจุบันประชาชนเองก็ตระหนัก และให้ความสำคัญกับการรับรู้ข่าวสาร ตลอดจนเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ตลอดจนมีการติดตามข่าวสารอย่างใกล้ชิด เนื่องจากเรื่องราวเหล่านั้นมีผลกระทบทั้งในทางตรงและทางอ้อมต่อการดำรงชีวิตประจำวัน

ปัจจุบันประชาชนสามารถเลือกรับข่าวสารต่าง ๆ ได้ทั้งจากสื่อหนังสือพิมพ์ สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ แต่สื่อที่มีความใกล้ชิดเข้าถึงประชาชน และได้รับความสนใจมากที่สุดคือ สื่อโทรทัศน์ วสันต์ อดิศักดิ์ (2533, น. 33) กล่าวว่า “โทรทัศน์” ถือได้ว่าเป็นสื่อที่มีกลุ่มผู้ชมนิยมมากที่สุด อีกทั้งยังมีอิทธิพลสูงต่อการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ในสังคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโทรทัศน์นั้นมีคุณสมบัติที่น่าสนใจ อันได้แก่

1. โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่รวมเอาสื่อประเภทอื่น ๆ ไว้ในตัวเองไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุกระจายเสียง จึงทำให้มีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดสารต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี
2. ภาพและเสียงที่แสดงออกมาจากโทรทัศน์ สามารถเร้าและจูงใจในการติดตามของผู้ชมเป็นอย่างมาก
3. ความสามารถทางเทคนิค ในการทำภาพพิเศษต่าง ๆ (Special Effects) ย่อมช่วยในการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพได้มากขึ้น
4. การเสนอเนื้อหาสาระทางโทรทัศน์ กระทำได้หลายรูปแบบและเหมาะสมกับกลุ่มผู้ชม
5. โทรทัศน์มีอิทธิพลต่อจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นค่านิยมทางวัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ สื่อโทรทัศน์สามารถทำให้ผู้ชมรู้สึกคล้อยตามได้
6. ผู้ชมสามารถรับชมรายการโทรทัศน์ได้หลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นจากการออกอากาศ การส่งตามสายเคเบิล การยืมเทปโทรทัศน์มาชมเอง ทำให้ผู้ชมมีทางเลือกได้ตามความเหมาะสมของแต่ละคน

จากรายงานผลเบื้องต้นการสำรวจสื่อมวลชน พ.ศ. 2546 (โทรทัศน์) สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่าทั่วราชอาณาจักรมีจำนวนครัวเรือนที่รับชมโทรทัศน์ จำนวน 15.7 ล้านครัวเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ 95.49 จากจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 16.5 ล้านครัวเรือน และเมื่อจำแนกตามรายภาค พบว่ากรุงเทพมหานคร มีจำนวนครัวเรือนที่รับชมโทรทัศน์คิดเป็นร้อยละ 95.72 ซึ่งเป็นอัตราการเปิดรับที่สูงสุด เมื่อเปรียบเทียบกับ การเปิดรับจากสื่ออื่น ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 80.81 และวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 66.50 ตามลำดับ นอกจากนี้ประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป ทั่วราชอาณาจักร ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 57.9 ล้านคน พบว่า กรุงเทพมหานครมีอัตราการชมโทรทัศน์ของประชากรสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 95.92 โดยประเภทรายการที่ผู้ชมในกรุงเทพมหานครชอบชมมากที่สุด คือ รายการประเภทบันเทิง ร้อยละ 51.40 รายการประเภทข่าว ร้อยละ 45.94 สารคดี/ความรู้ทั่วไป ร้อยละ 2.22 ความคิดเห็น ร้อยละ 0.21 และอื่น ๆ ร้อยละ 0.19 ตามลำดับ

จากความนิยมในการรับชมโทรทัศน์ของประชาชน ส่งผลให้วงการโทรทัศน์มีสถานะการแข่งขันกันสูงและเพื่อให้ได้ส่วนแบ่งของผู้ชมรายการ สถานีโทรทัศน์และผู้ผลิตรายการต่าง ๆ จึงพยายามปรับเปลี่ยนและนำเสนอรูปแบบรายการใหม่ ๆ ให้ได้รับความสนใจจากผู้ชมมากที่สุด โดยเน้นความบันเทิงซึ่งเป็นรูปแบบรายการที่ยังได้รับความสนใจมากที่สุดจากประชาชน แต่ก็ยังไม่ทิ้งบทบาทหน้าที่สำคัญในการให้สาระความรู้กับประชาชน ซึ่งนำไปสู่การผลิตรายการในรูปแบบของสารบบันเทิง

ภริณี พากเพียรธรรม (2547, น. 23) ได้อธิบายถึงลักษณะของรายการ “คุยคุ้ยข่าว” ว่าเป็นรายการสนทนาเชิงข่าว ลักษณะการดำเนินรายการมีลักษณะกึ่งทางการ เป็นการพูดคุยแบบเป็นกันเองระหว่าง 2 พิธีกร คือ คุณกนก รัตนวงศ์สกุล และ คุณสรยุทธ สุทัศนะจินดา ซึ่งจะมาวิเคราะห์เจาะลึกทุกข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นรายวัน พร้อมด้วยการสนับสนุนข้อมูลข่าวที่กระชับจับใจโดย “สำนักข่าวไทย” ร่วมกันถ่ายทอดสดด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย พร้อมทั้งมีการสัมภาษณ์แขกรับเชิญผู้มาร่วมรายการที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องราวที่อยู่ในความสนใจของประชาชน เพื่อให้ทราบถึงข้อเท็จจริงของปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น และให้ประชาชนได้รับรู้ถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ โดยวัตถุประสงค์หลักของรายการ คือ การนำเสนอความเคลื่อนไหวล่าสุดของข่าวสารที่เกิดขึ้นรายวัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้คนในสังคม โดยมีการสนทนา พร้อมทั้งมีการสัมภาษณ์ พูดคุยวิเคราะห์เจาะลึกถึงประเด็นที่กำลังอยู่ในความสนใจของประชาชน ในรูปแบบที่มีสีสันน่าสนใจและติดตาม รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในรายการ

และจากรูปแบบของรายการคุยคุ้ยข่าว ที่เป็นรายการที่น่าสนใจ และได้รับความนิยม ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาพฤติกรรม การเปิดรับ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของผู้ชมในเขต

กรุงเทพมหานคร ที่มีต่อรายการคุยคุ้ยข่าว เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนา ปรับปรุงรูปแบบรายการ ให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ชม และเกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด

ปัญหาของการศึกษา

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครที่รับชมรายการคุยคุ้ยข่าวเป็นอย่างไร
2. ผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครที่รับชมรายการคุยคุ้ยข่าว มีพฤติกรรมการเปิดรับเป็นอย่างไร
3. ผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครที่รับชมรายการคุยคุ้ยข่าว มีการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจรายการคุยคุ้ยข่าวอย่างไร
4. ลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร ที่รับชมรายการคุยคุ้ยข่าวกับการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจ มีความสัมพันธ์กันหรือไม่
5. พฤติกรรมการรับชมรายการ กับการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อรายการคุยคุ้ยข่าว มีความสัมพันธ์กันหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร ที่รับชมรายการคุยคุ้ยข่าว
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรับชมรายการคุยคุ้ยข่าวของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อรายการคุยคุ้ยข่าว
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร กับพฤติกรรมการรับชมรายการคุยคุ้ยข่าว
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร กับการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อรายการคุยคุ้ยข่าว
6. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการรับชมรายการ กับการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อรายการคุยคุ้ยข่าว

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1: ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับชมรายการคุยคุ้ยข่าว

- 1.1 ผู้ชมที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการรับชมรายการคุยคุ้ยข่าวแตกต่างกัน
- 1.2 ผู้ชมที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการรับชมรายการคุยคุ้ยข่าวแตกต่างกัน
- 1.3 ผู้ชมที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการรับชมรายการคุยคุ้ยข่าวแตกต่างกัน
- 1.4 ผู้ชมที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการรับชมรายการคุยคุ้ยข่าวแตกต่างกัน
- 1.5 ผู้ชมที่มีรายได้แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการรับชมรายการคุยคุ้ยข่าวแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2: ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจที่มีต่อรายการคุยคุ้ยข่าว

- 2.1 ผู้ชมที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจที่มีต่อรายการคุยคุ้ยข่าวแตกต่างกัน
- 2.2 ผู้ชมที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจที่มีต่อรายการคุยคุ้ยข่าวแตกต่างกัน
- 2.3 ผู้ชมที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจที่มีต่อรายการคุยคุ้ยข่าวแตกต่างกัน
- 2.4 ผู้ชมที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจที่มีต่อรายการคุยคุ้ยข่าวแตกต่างกัน
- 2.5 ผู้ชมที่มีรายได้แตกต่างกัน จะมีการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจที่มีต่อรายการคุยคุ้ยข่าวแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3: พฤติกรรมการรับชมรายการคุยคุ้ยข่าวของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ

- 3.1 ผู้ชมที่มีความถี่ในการรับชมรายการคุยคุ้ยข่าวแตกต่างกัน จะมีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจแตกต่างกัน
- 3.2 ผู้ชมที่มีระยะเวลาในการรับชมรายการคุยคุ้ยข่าวแตกต่างกัน จะมีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจแตกต่างกัน

3.3 ผู้ชมที่มีช่วงเวลาในการรับชมรายการคู้ยข่ายแตกต่างกัน จะมีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจแตกต่างกัน

3.4 ผู้ชมที่มีลักษณะในการรับชมรายการคู้ยข่ายแตกต่างกัน จะมีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจแตกต่างกัน

ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เลือกศึกษาเฉพาะประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่เปิดรับชมรายการคู้ยข่าย การวิจัยใช้แบบสอบถามชนิดให้กลุ่มตัวอย่างกรอกคำตอบเอง (Self-administered questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เลือกเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป การวิจัยมุ่งศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อรายการคู้ยข่าย

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

ลักษณะทางประชากรศาสตร์ หมายถึง เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ชมรายการคู้ยข่าย

พฤติกรรมการรับชม หมายถึง ความถี่ในการรับชมรายการ ช่วงเวลาที่เปิดรับชมรายการ ระยะเวลาในการรับชมรายการ ลักษณะการรับชมรายการ

การใช้ประโยชน์ หมายถึง ผู้ชมสามารถนำเอาเนื้อหา สาระ จากการชมรายการไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น เช่น การเพิ่มพูนความรู้ เป็นประโยชน์ในการสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือเพื่อการใช้เป็นข้อมูลในการช่วยตัดสินใจ

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของผู้ชมที่มีต่อรายการ ว่ามีความชอบไม่ชอบต่อรายการอย่างไร ซึ่งเป็นความคิดเห็นของแต่ละบุคคล อันเนื่องมาจากการมีประสบการณ์ต่างกัน โดยมีการวัดความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ เช่น รูปแบบรายการ รูปแบบการนำเสนอ การดำเนินรายการของพิธีกร

รายการคู้ยข่าย หมายถึง รายการสนทนาเชิงข่าว ลักษณะการดำเนินรายการมีลักษณะกึ่งทางการ เป็นการพูดคุยแบบเป็นกันเองระหว่างพิธีกร 2 ท่าน คือ คุณณก รัตนวงศ์สกุล และ คุณสรยุทธ สุทัศนะจินดา มีการวิเคราะห์เจาะลึกทุกข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นรายวัน พร้อมด้วย

การสนับสนุนข้อมูลข่าวจาก “สำนักข่าวไทย” พร้อมทั้งมีการสัมภาษณ์แขกรับเชิญผู้มาร่วมรายการที่มีความเกี่ยวข้องในประเด็นเรื่องราวที่อยู่ในความสนใจของประชาชน เพื่อให้ทราบถึงข้อเท็จจริงของปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น และให้ประชาชนได้รับรู้ถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยออกอากาศวันจันทร์-ศุกร์ ระหว่างเวลา 21.30-22.00 น. และวันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 12.00-13.00 น. ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท.

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร ที่รับชมรายการคุยคุ้ยข่าว
2. ทราบพฤติกรรมการรับชมรายการคุยคุ้ยข่าวของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร
3. ทราบพฤติกรรมการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อรายการคุยคุ้ยข่าว
4. ทราบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร กับพฤติกรรมการรับชมรายการคุยคุ้ยข่าว
5. ทราบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร กับการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อรายการคุยคุ้ยข่าว
6. ทราบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการรับชมรายการ กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อรายการคุยคุ้ยข่าว
7. ผู้ผลิตรายการ สามารถนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลพื้นฐานหรือแนวทางในการผลิตรายการที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้ชม หรือกลุ่มเป้าหมาย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับรูปแบบรายการอื่น ๆ ต่อไป